

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 lipca 2023 r.

BADK.DPK.133.114.2023 MKo

P10-53/23	Data wpływu petycji 17 i 18 maja 2023 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 10 lipca 2023 r.

KODEKS POSTĘPOWNIA CYWILNEGO
TEMAT
TERMIN ZAKOŃCZENIA POSTĘPOWANIA ORAZ
UMOŻLIWIENIE ZAWARACIA UGODY I PODDANIA SPORU
POD ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU POLUBOWNEGO W SPRAWACH
Z POWÓDZTWA INWALIDÓW PRZECIWKO ZUS

WNOSZĄCY PETYCJE: dwie petycje indywidualne

Adam Nycz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego w celu dodania do art. 477⁹ nowego § 3² dotyczącego wprowadzenia terminów zakończenia postępowania I i II instancji oraz zmiany art. 477¹² poprzez umożliwienie zawarcia ugody i poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego w sprawach z powództwa inwalidów przeciwko ZUS.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor w petycjach postuluje wprowadzenie dwóch zmian w Kodeksie postępowania cywilnego.

Pierwszą z nich jest dodanie do art. 477⁹ nowego § 2², określającego terminy rozpatrzenia spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniach sądowych. Autor petycji wnioskuję, aby sprawy z powództwa inwalidów przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych rozpatrywane były przez sądy pierwszej instancji w nieprzekraczalnym terminie 6 miesięcy, a przez sąd drugiej instancji w terminie 3 miesięcy. Składający petycję na swoim przykładzie podniósł, że sprawy te trwają bardzo długo, a jego osobiste odwołanie od decyzji ZUS nie zostało zakończone przez 3 lata, co więcej nie odbyła się w sprawie żadna rozprawa, pomimo, że złożona została skarga na przewlekłość postępowania, którą oddalono.

Drugi postulat petycji dotyczy zmiany art. 477¹². Autor petycji zwraca uwagę na to, że przepis ten uniemożliwia zawarcie ugody i poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. W jego opinii należałoby wprowadzić przepis, który zezwoliłby na zawarcie ugody oraz poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Uzasadnienie takiej zmiany wnioskodawca widzi w tym, że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych prowadzone są latami, a osoby, które przewlekle chorują i są uczestnikami postępowania bardzo często nie mogą doczekać się ich końca. Umożliwienie stronom postępowania zawarcie ugody mogło by przyspieszyć proces decyzyjny.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) reguluje postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd we wszystkich sprawach powinien przeciwdziałać przewlekaniu

postępowania i dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy.

Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są natomiast przytaczać wszystkie fakty i dowody bez zwłoki, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko (art. 6 § 1 i 2).

Zgodnie z art. 477⁸ § 1 do właściwości sądów okręgowych należą sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość sądów rejonowych (zasilek chorobowy, wyrównawczy, opiekuńczy, macierzyński, pogrzebowy, świadczenie rehabilitacyjne, odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy rolniczej, wypadku w drodze do pracy lub z pracy, o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności i inne).

Odwołanie od decyzji organów rentowych lub orzeczeń wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia (art. 477⁹ § 1).

Organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności niezwłocznie, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym otrzymał odwołanie, przekazuje je wraz z aktami sprawy do sądu. Organ ten lub zespół, jeżeli uzna odwołanie w całości za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję lub orzeczenie. W tym przypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu.

Zgodnie z art. 477¹² nie jest dopuszczalne zawarcie ugody, ani poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

Poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego wymaga umowy stron, w której należy wskazać przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór wyniknął lub może wyniknąć (zapis na sąd polubowny) art. 1161 § 1.

Zapis na sąd polubowny może wskazywać stały sąd polubowny jako właściwy do rozstrzygnięcia sporu. Jeżeli strony nie postanowiły inaczej, wiąże je regulamin stałego sądu polubownego obowiązujący w dacie wniesienia pozwu.

W sprawie zawisłej przed sądem strony mogą poddać spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego aż do momentu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd (art. 1161¹ § 1). Sąd umorzy postępowanie na zgodny wniosek stron, złożony po zawarciu przez strony zapisu na sąd polubowny, chyba że z treści tego zapisu i okoliczności sprawy wynika, że byłoby to sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego

lub zmierzaloby do obejścia prawa albo zapis na sąd polubowny jest nieważny lub bezskuteczny. Termin przedawnienia objętych zapisem na sąd polubowny roszczeń zaczyna biec od nowa od dnia uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania (art. 1161¹ § 2).

INFORMACJE DODATKOWE:

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 marca 2000 r. w sprawie o sygn. akt II UKN 451/99 stwierdził, że art. 477¹² k.p.c. stanowi, że w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest dopuszczalne zawarcie ugody. Oznacza to ograniczenie zasady dyspozytywności stron w postępowaniu; spory z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych rozstrzyga sąd a prawa i obowiązki wynikające z decyzji organów rentowych wydanych w sprawach wymienionych w art. 476 § 2 k.p.c. nie mogą być przedmiotem ugody pomiędzy stronami, określonymi w jego art. 477¹¹. Omawiany przepis, nie ogranicza sądów w dokonywaniu wykładni prawa wszelkimi metodami.

W postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest dopuszczalne zawarcie ugody, ponieważ przepisy materialnego prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie mogą być wolą stron modyfikowane. Jednakże w wypadkach określonych w przepisach szczególnych dopuszczalne jest podejmowanie przez ubezpieczonego czynności dyspozytywnych polegających na cofnięciu wniosku lub odwołania.¹

Nowelizacją z 31.07.2019 r., która weszła w życie z dniem 8.09.2019 r., treść komentowanego artykułu została zmieniona. Modyfikacja ta polegała na objęciu zakazem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych także poddawania sporów pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Ratio legis tej regulacji jest analogiczne do zakazu zawierania ugód. Normy materialnego prawa ubezpieczeń społecznych mają bowiem charakter bezwzględnie obowiązujący, zaś przed sądem polubownym akceptowane są rozstrzygnięcia oparte w znacznej mierze na zgodnych stanowiskach stron.²

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ E. Stefańska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-477(16)*, red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 477(12).

² *Ibidem*.